

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo in obrt.

Naročnina za Jugoslavijo: celoletno 180 Din, za ½ leta 90 Din, za ¼ leta 45 Din, mesečno 15 Din; za inozemstvo: 210 Din. — Plača in toži se v Ljubljani. Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Gregorčičevi ulici št. 23. — Dopisi se ne vračajo. — Račun pri pošti hranilnici v Ljubljani št. 11.953. — Telefon št. 30-69.

Leto XVIII.

V Ljubljani, v četrtek, dne 24. januarja 1935.

Štev. 10.

Trgovski lokali so predragi

Že v dobrih konjunktornih časih je bila najemnina za lokal za marsikatero trgovca breme, ki ga je komaj zmagoval. Da je bil njegov promet večji, je moral gledati, da je imel trgovino na prometnem kraju, na teh krajih pa je bila vedno najemnina kolikor mogoče visoko odmerjena. More se reči, da so stavbne stroške vseh novih hiš plačale najemnine za trgovske lokale.

Čim bolj pa so padali trgovski posli, čim manjši je postal promet trgovcev, tem težje breme je postajala tudi najemnina za lokal. Izdelek za lokal že dostikrat ni več bil v nobenem razmerju z zaslužkom trgovca. Ko pa je še prišel znani § 7., ki je odmerjal pridobitno na podlagi najemnine za lokal in stanovanje, je nastala za marsikatero trgovca naravnost katastrofa. Najemnina, ki je bila že itak mnogo preveliko breme, je postala vzrok nove obremenitve in tako je samo zaradi najemnine bila celi vrsti trgovcev in obrtnikov zvišana davčna osnova tudi za 100 in več odstotkov. Jasnje je postalo, da je treba najemnine za lokale, kot najvišje najemnine revidirati, ali pa mora propadanje trgovine napredovati v še večji meri.

Priznati je treba, da so nekateri hišni posestniki tudi sami od sebe spoznali, da so postale najemnine za lokale predrage in zato so jih nekateri tudi znižali. Zgodilo pa se je tudi to, da so sicer nekateri hišni posestniki hoteli najemnine znižati, a tega niso mogli storiti — zaradi davkarje. Na davkarji namreč nekateri absolutno niso hoteli verjeti, da bi mogel hišni posestnik v resnici znižati najemnino. Vedno so bili prepričani, da se za vsakim takšnim znižanjem skriva davčna utaja. A vendar je bilo vse polno vidnih razlogov, ki so jasno govorili, zakaj so se morale začeti zniževati najemnine tudi za lokale. Praznih trgovskih lokalov je bilo vedno več, videli pa so tudi hišni posestniki, kako velik zastoj je nastal zaradi krize v vsem trgovskem poslovanju. Vrh v vsega pa je notranja vrednost denarja zaradi pomanjkanja gotovine stalno naraščala. Lokal, ki se je v srečnih konjunktornih časih oddal z lahkoto še n. pr. za 3 in tudi več tisoč, se je sedaj oddal komaj in s težavo za 2 tisoč. Časi so se pač izpremenili in hišni posestniki, ki so znižali najemnine, so se le izkazali kot uvidevni ljudje, ki so se ravnali po zahtevah časa. Težka napaka davkarje je bila, da tudi ona ni pokazala te uvidevnosti in da je zaradi svoje nezaupljivosti prisilila hišne posestnike, da so ohranili stare najemnine. Mesto da bi se življenje olajšalo, se je vsled davkarje še poostrišlo. Sedaj, ko je nastopil nov duh v finančnem ministertvu, je treba, da se napravi konec tudi tej napaki davkarje.

Najemnine za lokale je treba znižati, ker je njih vrednost padla in ker s svojo visoko višino preprečujejo konsolidacijo našega gospodarskega življenja. Zaslužek je padel na vsej črti in padcu zaslužka mora slediti tudi znižanje najemnin, ali pa bo trgovina nazadovala še v večji meri. Nazadovanje trgovine in obrta pa nujno zmanjšuje zaslužek tudi drugih stanov in posledica tega bo, da se bodo morale znižati tudi stanovanjske najemnine. Število praznih lokalov in stanovanj bo vedno večje, padla pa bo tudi gradbena delavnost, kajti kdo bo zidal, kadar so prazni loali in stanovanja v že zgrajenih hišah.

Vse gospodarsko življenje je ozko povezano med seboj in nazadovanje v eni gospodarski panogi povzroča nazadovanje v drugi. Zato pa si moramo tudi medsebojno pomagati in zato morajo tudi hišni posestniki priskočiti trgovcem na pomoč, kadar je njih zaslužek padel. Najemnine

za lokal treba zato znižati, ker so predragi lokali danes eden glavnih vzrokov, če zastaja vse poslovno življenje.

Znižana je obrestna mera, amortizacija dolgov na hiše se je zato olajšala, vzrok

več, da se tudi najemnina za lokale zniža. Ni več tega zaslužka v trgovini, da bi najemnina za lokal mogla plačati vso hišo. Čas zahteva zato, da se najemnine za lokale znižajo, in sicer čim preje!

Delo Centralnega predstavništva

Referat predsednika Zveze trg. združ. Josipa J. Kavčiča

Da seznanim svoje člane z delom Centralnega predstavništva zvez trgovskih združenj, ki je vrhovna organizacija vsega jugoslovanskega trgovstva, ter z glavnimi smernicami nove gospodarske politike v državi, ki se je začela z imenovanjem vlade g. Jevtića, je sklicalo ljubljansko združenje za torek zvečer izredni sestanek svojega članstva.

Sestanek je otvoril predsednik Združenja Karl Soss, ki je v svojem uvodnem govoru poudaril, da se je začela z imenovanjem dr. Stojadinovića tudi nova finančna in gospodarska politika, ki jo pozdravlja ves gospodarski svet z zadoščenjem. Zlasti omenja koncentracijo državnih denarnih zavodov in pa uredbo o vračanju revolving-kreditov Narodne banke ter znižanje njene obrestne mere. Vsi ti ukrepi dokazujejo, da se je v resnici začela nova finančna politika v državi. Z zadovoljstvom je sprejela gospodarska javnost tudi obljubo vlade in še posebej ministra dr. Stojadinovića, da hoče sodelovati z gospodarskimi organizacijami. More tudi konstatirati, da se je to sodelovanje tudi že pričelo. Z zadovoljstvom pa jemlje na znanje tudi izjavo finančnega ministra, da priznava gospodarskim krogom pravico svobodne diskusije v vseh gospodarskih vprašanjih. Ugodne posledice te izjave so se tudi že občutile pri naših listih. Iz vseh teh razlogov predlagamo posebno brzojavko finančnemu ministru ter so vsi zborovalci z odobravanjem sprejeli ta predlog. Besedilo brzojavke objavljamo na drugem mestu.

Z zadoščenjem pa mora omeniti končno tudi to, da je gradbeni minister dr. Kožulj sprejel v svoj program graditev zveze Slovencev z morjem.

Nato je prosil predsednika Zveze trg. združenj g. Josipa Kavčiča, da poda svoj referat o zadnji seji in o delu Centralnega predstavništva ter o drugih aktualnih gospodarskih vprašanjih.

Toplo pozdravljen od vseh je predsednik Kavčič obširno in izčrpno referiral o delu Centralnega predstavništva, o njegovih intervencijah, o sprejemu deputacije predstavništva pri raznih ministrih ter o novi finančni in gospodarski politiki, ki jo je zlasti krepko uveljavil novi finančni minister dr. Stojadinović. Njegov, ves čas z napeto pozornostjo poslušani referat, je napravil močan vtis. Ker pa njegov referat ni bil namenjen za širšo javnost, podajamo le nekatere točke iz njegovega referata.

Uvodoma je poudaril predsednik Kavčič nujno potrebo, da je prišlo do ustanovitve Centralnega predstavništva, ker se je izkazalo, da s svojimi zahtevami ne moremo prodreti, če jih ne podpirajo tudi organizacije iz drugih krajev. Z združitvijo vseh trgovskih organizacij v Centralnem predstavništvu je šele bila dana možnost, da se uveljavi vsa organizirana sila 200.000 jugoslovanskih trgovcev.

Predvsem treba poudariti, da se je odnos gospodarskih krogov do vlade sedaj popolnoma izpremenil. Tako predsednik Savič ni mogel doseči, da bi ga sprejel predsednik vlade g. Uzunović, niti da bi ga sprejel finančni minister dr. Djordjević. — Celo zastopniki zbornice niso mogli doseči, da bi bili sprejeti od dr. Djordjevića. Temveč jih je sprejel le njegov pomočnik Stanoje Nedeljković. Sedaj pa so bili sprejeti tako od predsednika vlade Jevtića, ko od fin. ministra dr. Stojadinovića, ko tudi od vseh drugih ministrov, pri katerih so zaprosili za sprejem. Ta novi naš odnos do vlade je bil poudarjen tudi v kominikeju predstavništva, vendar pa treba pripomniti, da nismo brezpogojno za vlado, temveč

le, v kolikor bo njena politika odgovarjala našim težnjam.

Davčno vprašanje

Predsednik Kavčič je nato referiral o nekaterih davčnih vprašanjih, ki danes posebno živo zanimajo vse trgovce.

Kar se tiče § 7. zakona o izpremembah in dopolnitvah zakona o neposrednih davkih, ki danes tako zelo razburja vso javnost, je skoraj gotovo, da bo ta paragraf odpravljen.

Po vsej verjetnosti bo tudi doseženo, da bo znižana davčna stopnja za pridobitno, kar vodi previsoko naravnost v davčno nemoralo. Centralno predstavništvo pa se hoče zlasti potruditi, da se odpravijo vse sekature v davčnih zadevah. Seveda pa se ne sme nikdar pozabiti, da mora dobiti država to, kar potrebuje. V zvezi s tem, se je na seji Centralnega predstavništva govorilo tudi obširno o tem, da se davki kontingentirajo po pokrajinah. V ta namen bi bilo potrebno, da združenja z davčno upravo sodelujejo, da bi bili določeni kontingenti pravilno razdeljeni na vse davčne zavarance. Prosi, da se o tem vprašanju razpravlja po združenjih.

Samoupravne doklade so previsoke in čisto neenake. V nekaterih banovinah presegajo 100 odstotkov, v Beogradu ne znašajo niti 30 odstotkov. Zelo kvarno za trgovino je tudi to, da so v vsakem mestu drugi trošarinski predpisi in da nekatera mesta z visoko uvoznino onemogočajo svobodno trgovino. Vse trošarinske in uvozninske predpise je treba zato izenačiti.

Nadalje je zahtevalo Centralno predstavništvo, da se obdačijo prodajalne trgovine na isti način ko samostojne trgovine.

Nujno potrebna je reforma davčnih odborov. Ti se naj ne imenujejo od občin, temveč od obveznih združenj. Število članov je mnogo premajhno. Tudi ni prav, da imenuje finančna uprava v davčne odbore le svoje uradnike in svoje upokojence, od katerih ni nihče zavezan pridobitni. Naša zahteva je, da smejo biti člani davčnih odborov le zavezanci pridobitne.

Mnogo je bilo tudi govora zaradi polodstotne takse na priznanice. Centralno predstavništvo je nastopilo proti sedanjim nemogočim interpretacijam, da se plača ta taksa, če je tudi le v blagajniški knjigi zapisano, da je bila izplačana nameščencem plača.

Nadalje je bil sprejet sklep, da preneha obveznost izdajanja kolkovanih računov za vse prodaje iz roke v roko.

Vprašanje razdolžitve

Centralno predstavništvo je na stališču svobodne tekme in zato je načelno proti vsaki posebni zaščiti tega ali onega stanu. Pač pa zagovarja, da se pomaga onim, ki so bili zadeti vsled zaščite kmeta in denarnih zavodov.

V zadnjem času se je pojavila cela kopica najrazličnejših predlogov glede razdolžitve. Nekateri predlagajo, da se črta kar 75 odstotkov vseh dolgov, za ostali del dolgov pa bi bili pripravljeni pogajati se, če bi in kako bi enkrat odplačali ta del dolgov. Predsednik nekega takšnega združenja, ki zahteva črtanje dolgov, je neki Rus, ki se je bogato oženil, zapravil vse prižnjene milijone in napravil še par milijonov dolga, sedaj pa mu naj bi brisanje dolgov zopet pomagalo v sedlo. Uganja se z razdolžitvijo nevarna demagogija in ponekod so se že pojavili letaki z napisom: Živel naš voditelj N. N. — dolžniki velike in močne Jugoslavije! Kakor da bi bila v dolgovih moč države.

Vprašanje zbornice

V Centralnem predstavništvu sem imel posebno težko stališče pri razpravah o zbornicah, ker se je izkazalo, da so v veliki večini pristaši ločenih zbornic. V drugih krajih ni tako, kakor pri nas, ko so skoraj vsi predsedniki združenj tudi člani zborničnih svetov in ko vlada zaradi tega lepa harmonija med zbornicami in združenji. Drugod so v zbornicah večinoma starejši gospodje, ki so že izgubili kontakt z združenji in s trgovstvom in zato vlada med njimi napeto razmerje. To je vzrok, da povsod zahtevajo ločene zbornice in da se vedno oglašajo tudi zahteve, ki jih mi ne bi mogli sprejeti. Kompromis pa se je dosegel na ta način, da veljajo vse te zahteve le za ločene zbornice in se torej nas ne tičejo.

Gospodarsko pa bi bilo potrebno ne le, da se povsod ustvari skupne zbornice, temveč bi bilo veljavo skupnih zbornic dvigniti s tem, da se ustanove pri njih še kmetijski odseki. Na ta način bi dobila vsaka banovina svoj gospodarski parlament.

Kakor je izjavil trgovinski minister dr. Vrbanić, bo on vztrajal na tem, da se izvedejo volitve v zbornice čim preje. Zahtevali smo, da je volilni red za vse zbornice enak in da je področje vsake zbornice eno volilno okrožje.

Sklicanje gospodarskega sveta

nismo v resolucijah posebej zahtevali. To pa iz razloga, ker se ne strinjamo z načinom, kakor bi se ta sklical danes. Naša zahteva je namreč, da se člani gospodarskega sveta svobodno volijo, ne pa imenujejo.

Vprašanje tujcev

smo posebej stavili na dnevni red, ker je postalo v zadnjem času že pereče. Tako je v Mariboru nad 2000 tujih nameščencev, v Zagrebu tvorijo tujci 10 odstotkov vseh nameščencev, v Beogradu pa jih je do 20 tisoč. Zahtevali smo zato, da se tujcem ne izdajajo več dovoljenja za bivanje v državi, še manj pa koncesije za razna podjetja.

Druga vprašanja

Predsednik Kavčič se je v svojem referatu dotaknil še cele vrste drugih vprašanj ter med drugim s poudarkom omenil tudi izjavo fin. ministra Stojadinovića, da dovoljuje popolnoma svobodno diskusijo v vseh gospodarskih vprašanjih. Za ta vprašanja je on edini cenzor in kot tak smatra za koristno, da je poštena kritika svobodna.

Omenil je tudi uredbo o Narodni banki. Strah, da bi se začela kakršnakoli inflacija, je čisto odveč, ker je finančni minister nadvse odločno izjavil, da ne bo dopustil nobenega eksperimentiranja z dinarjem, ker bi vsako tako eksperimentiranje bilo nadvse nevarno in se nikdar ne ve, kje bi se nehalo. Vrednost dinarja ostane neizpremenjena.

Znižanje telefonskih pristojbin pride na prihodnjo sejo Centralnega predstavništva, ki bo energično zahtevalo znižanje.

Nato je govoril še o sprejemih deputacije Centralnega predstavništva pri predsedniku vlade g. Jevtiću, finančnem ministru dr. Stojadinoviću, trgovinskem ministru dr. Vrbaniću in gradbenem ministru dr. Kožulju. Povsod je bila deputacija sprejeta na način, da se je videlo, da hoče vlada v resnici sodelovati z gospodarskimi krogi.

Z glasnim odobravanjem so zborovalci sprejeli referat predsednika Kavčiča, kateremu se je nato v izbranih besedah zahvalil še predsednik Soss.

Pred zaključkom sestanka se je zahvalil g. Verbić dolgoletnemu članu v reklamacijskem odboru g. Verliču, ki je z izredno vneto vedno zastopal interese trgovstva. Enako se je zahvalil predsednik Soss g. predsedniku Kavčiču, ki je v davčnem odboru z enako vneto branil interese trgovstva. Nato je bil veseskozi pozitiven sestanek zaključen.

Nemogoč predlog

Ambulantna prodaja premoga mora ostati

Ljubljanska policija je predlagala, da se odpravi ambulantna prodaja premoga, ker da brlžganje premogarjev silno povečuje cestni ropot, postajanje voz premogarjev na ulicah pa da tudi ovira cestni promet. Tudi pri najboljši volji ne moremo razlogom policije priznati tehnosti. Živeli bi naravnost v idiličnih razmerah, če ne bi motilo cestni mir nič drugega ko brlžganje premogarjev. Od vseh cestnih ropotov, ki jih res ni malo, si je vzela policija na piko baš najmanjšega. Pa tudi ozir na cestni promet ne drži in zopet ne moremo reči drugega, ko da si je tudi v tem primeru vzela policija na piko ravno najmanjšo oviro.

Pa tudi če bi oba razloga policije stodoletno držala, moramo vendar reči, da je predlog policije čisto nemogoč. In to predvsem iz socialnih razlogov. Premog pri premogarih kupujejo brez izjeme najbolj revni sloji, ki ne zmorejo denarja, da bi si nakrat kupili le par sto kil. Nakup v manjših količinah je sicer najdražji nakup in to revni ljudje tudi vedo, a kaj pomaga, ko spravijo skup denar komaj za 50 kg premoga, ne pa več, niti za dve vreči premoga. Ali naj zato ostanejo sploh brez premoga? Ali revni ljudje sploh ne bi smeli imeti nekaj toplote v stanovanjih? Odprava ambulantne prodaje premoga bi zato pomenila onemogočenje revnim slo-

jem, da pridejo do premoga. Ali pa more kdo kaj takšnega zagovarjati?

Poleg revnega prebivalstva pa bi bili z odpravo ambulantne prodaje naravnost usodno udarjeni trgovci s kurivom. Že itak zaradi vedno ostrejšje konkurence raznih društev, zadrug in tudi uradov, ki vsi skupno naročajo za svoje člane premog in drva, vsa trgovina s kurivom komaj še živi. Kmalu bo padla ta trgovina tako zelo, da ji bo ostala sploh samo ambulantna prodaja premoga. Sedaj pa naj bi po predlogu policije izgubila še to! Kaj naj še trgovci s kurivom, vsi njih vozniki in vsi premogari ostanejo čez noč brez posla! Kdo pa bo potem za nje skrbel?

Predpisi glede ambulantne prodaje premoga so itak že tako strogi, da je vsa ta trgovina tako cementirana v raznih predpisih, da bi mogel imeti svoje veselje nad temi predpisi patentiran birokrat. Zato pa tudi ni potrebno, da se delajo tej malodonosni trgovini še večje neprilike. Treba je res že imeti iznajdljivost, da začne kdo odpravljati cestni ropot pri piščalkah premogarjev!

Zato pa tudi pričakujemo, da bo predlog policije, da se ambulantna prodaja premoga odpravi, kar brez debate spravljen v arhiv v večno pozabljenje, ker česa drugega res ne zasluži.

Boljši časi za naše denarne zavode

Predsednik Zveze denarnih zavodov in zavarovalnic v Zagrebu dr. Pliverić o novi finančni politiki dr. Stojadinovića

Dr. Pliverić, direktor Prve hrvatske štedionice v Zagrebu, najmočnejšega zasebnega denarnega zavoda v državi, je izjavil dopisniku »Politike« o novi finančni politiki dr. Stojadinovića naslednje:

»Kruta deflacija, ki jo je izvajala Narodna banka obenem s politiko omejevanja kreditov ter do skrajnih mej napeta fiskalna politika prejšnjih vlad sta imele za posledico, da je začela rapidno padati vrednost vseh vrednot, ko tudi narodnih zaslužkov, in to v tej meri, ki je že grozila, da v koreninah oslabi gospodarsko moč države. Položaj je postal že tako resen, da je ogrožal finančno in fiskalno moč države.

Dočim se je začelo v zadnjem času opaziti v večini držav postopno zboljšanje splošnih gospodarskih in kreditnih razmer, je bila naša država čisto izvzeta od tega procesa in je skoraj postala edina država, v kateri se je kreditna in bančna kriza vedno bolj povečevala in poglobljevala. Velika in pomembna zborovanja raznih gospodarskih panog so že označevala položaj kot nevzdržen. V pravem času prihaja zato izprememba finančne in gospodarske politike in velika pričakovanja našega gospodarstva se pričenejo izpolnjevati. Napovedano olajšanje fiskalnih bremen in oblika izpremembe pri izvajanju fiskalne politike sta bila za gospodarsko javnost že olajšanje.

Enodušno in z največjim priznanjem je sprejela vsa gospodarska javnost tako

uredbo ministrskega sveta o likvidaciji revolving kreditov, s katero se priznava sedanja dejanska vrednost dinarja, ko tudi vest o znatnem znižanju obrestne mere Narodne banke. Ta ukrep, ki je bil zelo ugodno sprejet ne samo doma, temveč tudi v tujini, kar se vidi iz znatnega dviga tečajev naših vrednostnih papirjev v tujini, pa ima še drug večji pomen. Obenem s koncentracijo državnih denarnih zavodov pomeni pogoj in prvo možnost za resno akcijo v svrhu efektivne sanacije našega kreditnega organizma, naših bank, hranilnic in kreditnega združenstva, ki je ostalo v dobi najtežje krize v jeseni l. 1931 brez pravočasne in zadostne podpore. Z uredbo o zaščiti denarnih zavodov in njihovih upnikov v novembru lanskega leta in s preje navedenimi ukrepi so ustvarjeni formalni in materialni pogoji za postopno odpravo latentne kreditne in gospodarske krize.

Zato bo kraljevska vlada zadolžila vso deželo in vse narodno gospodarstvo, če takoj in odločno začne reševati eno najbolj važnih gospodarskih vprašanj: sanacijo naših kreditnih ustanov.

Strokovna sposobnost, dobra in odločna volja ter popolna soglasnost finančnega ministra dr. Stojadinovića in trgovskega ministra dr. Vrbanića, v čegar resor spada dajo naši zasebni denarni zavodi, opravičujejo s polno pravico nade in pričakovanja, ki jih v oba nova ministra stavi naše denarništvo in vsa naša gospodarska javnost.

Predavanje direktorja velesejma v Leipzigu

V ponedeljek zvečer je predaval v polno zasedeni mali dvorani Trgovskega doma ravnatelj velesejma v Leipzigu, g. Paul Voss o evropski zgodovini zadnjih 800 let, kakor se kaže v velesejmu v Leipzigu. Uvodoma svojega lepo zasnovanega predavanja je omenil, da se bo morda komu zdel naslov njegovega predavanja previsok, upa pa, da bo mogel s svojim predavanjem dokazati upravičenost naslova.

V zgodnjem srednjem veku je bilo gospodarsko življenje tedaj znanega sveta razdeljeno na dvoje: v zapadni svet in v vzhodni, ki so ga trgovsko obvladali Arabci. Vse trgovsko življenje se je omejevalo na menjalno trgovino. Na velikih sejmi se je menjavalo blago in tako so nastali veliki sejmji, na katerih so se tudi poravnale stare terjatve.

Vsa trgovina se je gibala po čisto določenih cestah. Iz italijanskih mest je šlo blago po starih cesarskih cestah v Nemčijo in od tu dalje na vzhod in sever. Od Črnega morja in iz Levante pa je prihajalo blago v italijanska mesta, ki so bila sedež med-

narodne trgovine. Z vpadom Turkov in njih osvojitvijo obal Črnega morja pa je bila pretrgana trgovina po suhem z Indijo in zapadni narodi so začeli iskati morskot pot v Indijo. To vse je imelo za posledico, da je šla odslej trgovina iz Španije in Portugalske v Evropo in zlasti v Nemčijo, od tu pa se je ena cesta odcepila na sever in v Rusijo, v Nižni Novgorod, druga pa južneje skozi Poljsko k Črnemu morju.

V tem pa je bil tudi vzrok, da je dobil velesejem v Leipzigu vedno večji pomen. Drug razlog pa je v njegovi prvovrstni zemljepisni legi. Nemška nižina se najgloblje zajeda v srednje nemško gorovje pri Frankfurtu, Leipzigu in Vratislavi. Ti kraji so tudi bili vedno center živahne trgovine. Najbolj centralno lego pa je imel Leipzig, ki je imel najkrajšo zvezo s Prago in z Dunajem ter nato po Donavi v Balkanom. Pa tudi s Poljsko je bil Leipzig vedno v tesnih zvezah.

Rojstno leto velesejma v Leipzigu je leto 1156, ko je podelil saški vojvoda mestu posebne velesejske privilegije. V začetku

je bil frankfurtski velesejem še pomembnejši, po propadanju Hanze pa je pritegnil Leipzig kupčijo z Rusijo in Skandinavijo in po vdoru Turkov tudi z Balkanom, Poljsko in vzhodnimi državami. Pomen Leipziga je nato stalno rasel in dosegel pred izbruhom tridesetletne vojne svoj prvi višek. Po tridesetletni vojni se je hitro opomogel in nato vedno bolj krepko napredoval do sredine 19. stoletja. Do takrat so bili vsi velesejmi le blagovni velesejmi, pošiljali se je na sejme blago, ki se je hotelo prodati. Od takrat pa so začeli prodirati vzorčni velesejmi, da so se pošiljali na velesejem le vzorci blaga. Kot vzorčni velesejem je nato leipziški velesejem oživel znova.

Zgodovina velesejma uči, da se giblje zunanja trgovina čisto vzporedno z velesejmi. Če imajo velesejmi velik obisk, potem je bil tudi izvoz iz Nemčije velik. In obratno.

Koncem svojega predavanja pa je ravnatelj Voss naglasil še drugo globoko resnico, ki jo dokazuje razvoj velesejmov, da namreč omejevanje uvoza nujno tudi vodi h padcu izvoza. Samo svobodna trgovina omogoča živahnejšo zamenjavo blaga. Zato morajo tudi pasti sedanje uvozne ovire.

Predavatelj je tudi obširno pojasnil organizacijo velesejma v Leipzigu ter njegov razvoj in zgodovino od srednjega veka pa do današnjih časov. Predavanje so pojasnjevale krasne in zelo zanimive skioptične slike, ki so nazorno kazale, kako se je obražala evropska zgodovina zadnjih 800 let na velesejmu v Leipzigu.

Z glasnim odobravanjem so poslušalci nagradili trud direktorja Vossa, predsednik združenja Karl Soss pa se mu je zahvalil za predavanje. Na silno zanimiv način nam je odprl ravnatelj Voss veliko dobo iz zgodovine trgovskega življenja v Evropi in Levanti in s hvaležnostjo so sprejeli poslušalci njegova izvajanja.

Zaupnici finančnemu ministru dr. Stojadinoviću

S soglasnim odobravanjem je članstvo ljubljanskega združenja trgovcev na tokovem izrednem sestanku odobrilo brzojavko, ki jo je poslal predsednik Združenja Karl Soss finančnemu ministru doktorju Stojadinoviću in ki se glasi:

»Trgovstvo mesta Ljubljane, zbrano na izrednem sestanku dne 22. januarja, je soglasno pozdravilo Vašo iniciativo za znižanje obrestne mere Narodne banke, ki bo pripomoglo do izboljšanja in ohranitve težkih gospodarskih razmer. — Soss, predsednik Združenja trgovcev v Ljubljani,«

Zveza industrijcev za Dravsko banovino v Ljubljani pa je poslala finančnemu ministru dr. Stojadinoviću to brzojavko:

»Z iskrenim zadovoljstvom je industrija Slovenije sprejela Vaša stvarna in velepomembna izvajanja na seji upravnega in nadzornega odbora Narodne banke z dne 18. januarja 1935. Vaš vstop v kraljevsko vlado v lastnosti ministra za finance nam je dal prvo nado, da se najde izhod iz dosedanje težke depresije. Verujemo v to, da Vam bo z modro gospodarsko politiko uspelo obnoviti v gospodarskem življenju pravno varnost ter dati vsemu gospodarstvu zdrave in krepke impulze. Mi Vam najiskrenejše čestitamo k Vašemu velikemu uspehu, ustvarjenemu dne 18. t. m., in Vas prosimo, da odločno vztrajate v smeri, ki ste jo začrtali. Obenem izrekamo naše najboljše želje, da bodi Vaše nadaljnje delo čim plodonosnejše za gospodarski napredek naroda. — Predsednik: Krejči, l. r., tajnik: Milan Šuklje l. r.

Živahno zanimanje za zagrebški Pankongres

Odbor za prireditve Pankongresa za odpravo vseh ovir gradbeni delavnosti prejema vsak dan številne dopise, iz katerih izhaja, da vlada po vsej državi veliko zanimanje za ta prepotrebni kongres. Zanimajo se tudi podjetja, ki sicer nimajo direktne zveze z gradbeno delavnostjo. Prijavljenih je tudi že mnogo referatov, kako odpraviti razne ovire gradbeni delavnosti. Da bi Pankongres čim bolj izčrpno obravnaval vsa vprašanja, ki so v zvezi z gradbeno delavnostjo, namerava sedanji pripravljalni odbor kooptirati v odbor vse, ki hočejo aktivno sodelovati pri prireditvi kongresa in ki se mu pravočasno prijavijo. Kdor bi torej hotel aktivno sodelovati pri kongresu, naj se prijavi na Odbor za priredbo Pankongresa v Zagrebu, Varšavska ulica 3. Ta odbor daje tudi vse druge informacije.

Politične vesti

Vlada Kimona Georgijeva je podala nenadoma ostavko, ki je bila takoj sprejeta. S sestavo nove bolgarske vlade je bil poverjen vojni minister Penčo Zlatov, ki je novo vlado tudi že sestavil. Kralj Boris je ukaz o imenovanju nove vlade že podpisal.

Nova bolgarska vlada je sestavljena tako-le: predsedstvo in vojno ministrstvo general Penčo Zlatev, zunanje ministrstvo Kosta Batolov, notranje polkovnik Krum Kelev, prometno dr. Nikola Zaharijev, kmetijsko Janaki Molov, pravosodno Mihajlo Kalendarov, prosvetno ministrstvo general Todor Račev, finančno ministrstvo pa je ostalo začasno nezasedeno.

Novi bolgarski ministrski predsednik Zlatev je izjavil, da bo nova vlada nadaljevala delo vlade 19. maja. V notranji politiki bo skušala popolnoma uveljaviti avtoriteto države. Zunanjo politiko bo vodila v dosedanjem pravcu. (To potrjuje tudi dejstvo, da je še naprej ostal zunanji minister Batolov).

Neposredni povod za ostavko vlade Georgijeva je bil bolgarski neuspeh v Zenevi, ker je Društvo narodov odklonilo predloge bolgarske vlade glede odplačevanja tujih dolgov. Do demisije pa je prišlo tudi zaradi tega, ker so bili odnosi v vladi sami zelo napeti in so se poslabšali tudi odnosi med zvenovci in vojaškimi krogi.

Pravi vzrok odstopa vlade pa je baje v nameri vlade, da z ustanovitvijo posebnega državnega sveta.

Temu je vojska nasprotovala in zato prevzela oblast v svojo roko.

Polkovnik Damjan Velčev, iniciator lanskega majskega državnega preobrata in junijskega pred leti, je bil baje aretiran.

Vso oblast v državi je prevzela vojska. Mir ni bil nikjer moten. Večina policijskih ravnateljev je bila odstavljena in na njih mesto imenovani oficirji aktivne vojske.

Francoski in italijanski poslanik sta obiskala bolgarskega zun. ministra ter mu izročila uradno povabilo Francije in Italije, da tudi Bolgarska pristopi k rimskemu paktu o neodvisnosti Avstrije. Do tega povabila je prišlo na zahtevo turškega zunanje ministra.

Po nameravani madjarski ustavni reformi dobi državni upravitelj Horthy posebnega pomočnika. Za to mesto se poteguje nadvojvoda Albrecht.

Vprašanje Habsburžanov, je dejal na velikem shodu na Dunaju knez Starhemberg, ni aktualno. Kadar pa postane aktualno, ga ne bodo rešili oficialni legitimisti, temveč hajmverovci.

V svoji novi izjavi angleškimi listom je dejal Hitler, da smatra nemški narod enakost v oboroževanju kot žalitev. Obenem pa je zopet izjavil, da je za mir in da se Nemčija odpoveduje vsaki revanšisti misli proti Franciji.

Skupina francoskih kmetov je odpotovala v Berlin, da stopi v stike z nemškimi kmeti.

Kako je posarski plebiscit zmešal Nemcem glave, dokazuje najbolje zahteva nekaterih Nemcev na Češkoslovaškem, da se tudi češkoslovaškim Nemcem dovoli, da se s plebiscitom izjavijo glede svoje državne pripadnosti.

Litavska vlada je zelo okrepila svoje garnizije ob nemški meji, ker se opaža po saarskem plebiscitu v ozemlju okoli Klajpede vedno močnejša propaganda, da naj tudi o državni pripadnosti tega ozemlja odloči plebiscit.

Celo iz Besarabije poročajo, da so začeli tamošnji Nemci akcijo, kako bi se tudi njim priznal plebiscit po sarskem vzorcu.

Dr. Schacht je napravil načrt, po katerem naj bi se ustanovilo posebno ministrstvo, ki bi nadzorovalo vse nemško gospodarstvo. Šef tega ministrstva naj bi bil Schacht sam, ki bi tako tudi formalno postal gospodarski diktator Nemčije.

Dr. Schacht je predlagal, da se imenuje kot njegov pomočnik bivši voditelj nemških nacionalcev dr. Hugenberg. Najbrže bo tej želji ustrezno, ker se Hitler vedno bolj naslanja na konservativce in vojsko.

Angleški ženevski delegat Eden postane zunanji minister, sedanji zunanji minister Simon pa bo imenovan za podkralja v Indiji.

Tolpa Abesincev je nenadoma napadla francosko posadko v koloniji Džibuti ter poklala 18 francoskih kolonialnih vojakov in 82 domačinov. Abesinska vlada se je takoj opravičila, da napada ni mogla preprečiti, ker so ga izvršili nomadi.

Denarstvo

Maksimiranje obrestne mere za zasebne denarne zavode

Kakor je že poudaril dr. Vlada Marković, predsednik Združenja bank v Beogradu, v svojem članku o posledicah nove finančne politike, ki jo je začel izvajati dr. Stojadinović, mora slediti znižanju obrestne mere Narodne banke nova uredba o maksimiranju obrestne mere denarnih zavodov. To potrebo je naglasil tudi sam finančni minister dr. Stojadinović. Napačno pa bi bilo, da bi se tudi z novo uredbo vezala maksimalna obrestna mera zasebnih denarnih zavodov na obrestno mero Narodne banke, ker ni med temi obrestnimi merami nobene zveze. Z zadovoljstvom konstatira dr. Marković, da se ta napaka stare uredbe v novi ne bo več ponovila.

Obenem pa opozarja dr. Marković na drugo in zelo utemeljeno nujnost, da mora namreč biti obrestna mera za vloge pri državnih denarnih zavodih najmanj za 1% manjša kakor v zasebnih denarnih zavodih, ker bi drugače nastal nevaren odstop denarja iz zasebnih denarnih zavodov v državne ter bi se s tem kriza na denarnem trgu še poslabšala.

K temu bi dodali še to, da je treba tudi znižati napetost med pasivnimi in aktivnimi obrestmi denarnih zavodov, ker je nujno potrebno, da se omogoči podjetnikom, da morejo odplačevati svoje stare dolge.

Tečaji naših papirjev se dvigajo

Znižanje obrestne mere Narodne banke je povzročilo naglo dviganje tečajev vseh naših vrednostnih papirjev. Posebno se je okrepil tečaj vojne škode, ki je dosegel na beograjski borzi že tečaj 400 Din. Od junija leta 1931. še ni dosegla vojna škoda tako visokega tečaja. Najvišji dosedaj doseženi tečaj vojne škode je bil oni na jesen 1930, ko je dosegla vojna škoda tečaj 460 Din.

Izprememba uredbe o zaščiti kmeta

Kmetijski minister dr. Janković je izjavil, da je načrt nove uredbe o zaščiti kmeta že gotov. Po tej uredbi se odlože vsa plačila za storitve po čl. 3 in 4. uredbe do 1. oktobra 1935, in to brez ozira na to, če so roki plačil ali storitev že dospel.

*

Gradska štedionica v Zagrebu razglašala, da postanejo s 1. februarjem svobodne vse stare vloge v višini do 50.000 Din, tekoči računi pa v višini do 750.000 Din. Kakor se iz tega razglašanja vidi, bo sanacija zagrebske mestne hranilnice kmalu dokončana.

Italijanska banka bo kljub zmanjšani čistemu dobičku izplačala letos isto dividendo kot lani, namreč 60 lir od delnice. Madjarska Narodna banka je dosegla v letu 1934 33 milijona pengov čistega dobička. Banka bo izplačala 8%no dividendo.

Avstrijsko notranje posojilo v višini 100 milijonov šilingov bo z lahkoto podpisano, ker razpolagajo vse banke z velikimi gotovinami, ki jih ne morejo nikamor naložiti. Samo Credit Anstalt-Wiener-Bank-Verein ima za 120 milijonov šilingov razpoložljive gotovine.

»Službeni list«

kr. banske uprave Dravske banovine z dne 23. januarja objavlja: Pravilnik o odvratanju in zatiranju nalezljivih boleznih pri čebelah (z navodili) — Razpisa o ocarinjanju riža pri uvozu in dopolnitev postopnikov glede suhozemskih motornih vozil v mednarodnem potniškem prometu — Odkup koncesijonirane železnice Velenje — Dravograd-Meža — Objavo o novi izdaji kolkov — Razglas o novih občinskih volitvah v Kamniški Bistrici, Lukovici in Sv. Križu pri Kostanjevici — Kandidatno listo za volitve v senat za Dravsko banovino — Razne razglase sodišč in uradov ter razne druge objave.

Kmečka zaščita in trgovski svet

Uredba o zaščiti kmetov z dne 3. avgusta 1934 ne ureja, kakor bi se dalo iz naslova sklepati, vsega kompleksa vprašani, ki so združena z današnjim neugodnim stanjem kmečkega dolžnika in gospodarja, nego zakonja le eno pravno pomoč kmečkemu dolžniku, namreč odlog plačila na 12 letno dobo. To se nanaša na dolge, ki so bili napravljeni pred 20. aprilom 1932, če so dolžniki ob času zadolžitve bili kmetje. Posledice odložitve plačil so naravno zadele tudi trgovski svet, predvsem trgovca na deželi, kot njegovega dobavitelja, trgovski kredit itd. Zakonodajstva so nastopu takih posledic posvečala različno pozornost.

Misel, da je tudi trgovca zajela gospodarska svetovna kriza in da je vsled tega in zastoja plačil kmečkega dolžnika prišel sam v neugodni položaj napram svojim upnikom, je zakonito izvedla Bolgarija, kjer zakon za olajšanje položaja dolžnikov in ozdravljenje kredita z dne 7. avg. 1934 dopušča, da se ne samo zemljedejci, ampak tudi obrtniki in trgovci pri zadolžitvah, napravljenih pred 1. januarjem 1931, od 2000 levov do enega milijona letov lahko poslužijo olajšav zakona, ki obstojajo v:

odložitvi plačil za rok od 2 let;
odplačevanju na obroke od 2 do 10, izjemno do 15 let;

pri zadolžitvi do 300.000 levov znižanju dolga pri trgovcih za 20 odstotkov, obrtnikih 30 odstotkov, znižanju obresti, pri zadolžitvi nad milijon levov pa v odložitvi plačila v obrokih do 6 let in znižanju obrestne mere. Bolgarija je zaščitne mere uvedla tudi za javne in privatne nameščence ter delavce in svobodne poklice.

Rumunski zakon o likvidaciji kmetijskih in mestnih dolgov z dne 7. aprila 1934 (Monitorul Oficial št. 83) ureja razdelitev izgub, nastalih vsled zakonitih ukrepov v zaščito kmetijskih dolžnikov takole:

Trgovci, industrialci, trgovske družbe, zadruge, ako so vsaj 15 odstotkov njihovih terjatev po določbah o ureditvi kmetijskih in mestnih dolgov prizadeti, če sprejmejo obročno odplačilo na polovico znižanih terjatev, nastalih pred 18. decembrom 1931, v 34 polletnih obrokih (pri mestnih za eno petino znižanih v 10 letih), lahko predlagajo pri zbornemu sodišču sklicanje upnikov, da se izjavijo, ali sprejmejo njihov poravnalni predlog. V primeru, da temu upniki pritrdijo, postane takoj obvezen. Drugače se zadeva poveri razsodiščni komisiji, sestoječi iz sodnika zbornega sodišča ter odposlanca upnikov in dolžnikov, in ta komisija odloči po dejanski plačilni sposobnosti končnoveljavno, vendar ne more odrediti večjih znižanj, kakor se podajo iz primerjave skupnih aktiv in odstopne škode, ki jo je predlagatelj po znižanju terjatev utrpel. Plačila se nad 5 let ne smejo odlagati. Če komisija spozna, da predlagatelj ne more izpolniti teh minimalnih pogojev ali če poravnave ne izpolnjuje, lahko vsak nepoplačani upnik predlaga pri sodnem zboru likvidacijo imovine predlagateljeve, po smislu konkurznega postopka, ne more pa predlagati konkurza niti voditi individualne izvršbe. Dokler ni poravnava z upniki sprejeta ali padla odločba komisije, izvršilni koraki niso dopustni.

Slično velja za kreditne zavode vseh vrst, akcijske družbe, če je več kot 10 odstotkov njih terjatev prizadetih. Ako se ta poravnava ne izpolnjuje, lahko upnik zahteva preklic poravnave. Če se temu ugodno, odredi sodni dvor likvidacijo zavoda in občni zbor za imenovanje likvidatorjev, ki ima postopati po trgovskem zakonu, ne da bi konkurz in izvršba bila dopustna.

Zavarovalne družbe, ki so za svoje hipotekarne terjatve sprejele zakonito znižanje terjatev, lahko te terjatve v celi vrednosti najdalje pet let obdrže v kalkulaciji in tehnični rezervi, s tem, da morajo znižanja hipotek v isti dobi z amortizacijami paralizirati.

Zivjenskozavarovalne družbe, ki so prizadele za najmanj 30 odstotkov, lahko pri trgovinskem ministrstvu zaprosijo, da se jim izplačilo pri pogodbah, sklenjenih pred

18. decembrom 1931, za najdalj 5 let in največ za 50 odstotkov odloži.

Švica se v zveznem sklepu z dne 28. septembra 1934 o začasnih pravnih zaščitnih ukrepih za kmete na trgovski svet sploh ne ozira, enako ne nemški razdolžitveni zakon z dne 1. junija 1933. Poljski zakon z dne 28. oktobra 1934 prinaša finančno pomoč do 50 odstotkov samo kreditnim institucijam, ki same priznajo svojim kmetiskim dolžnikom olajšave.

Zakonodajstva izvajajo iz kmetске zaščite pač terjatve obrtnikov ali iz delovnih pogodb, trgovske terjatve pa samo Rumunija, in sicer dolge oseb, ki so v času nastanka dolga bile trgovci ali industrialci, ako ti dolgov nimajo civilnopravne narave ali če civilnopravni značaj ne izhaja iz besedila posojilne pogodbe. Razlikovati kaže tudi tukaj med terjatvami osebnega značaja in terjatvami, ki so v zvezi s trgovskim obratom. Glede prvih so na mestu splošne zaščitne odredbe, glede drugih je izzetje utemeljeno vsaj kolikor gre za terjatve takozvanega dnevnega prometa. To so podrobne prodaje, pri katerih se po njih naravi računi, da bodo kmalu poplačane in ki se zato običajno le memorialno vpisujejo, so torej tipično kratkoročne terjatve. Zato je tudi zakon uvedel za terjatve dnevnega prometa krajšo zastaralno dobo, namreč 3 leta (§ 1486. obč. drž. z.). Seveda veljajo razlogi, da se te terjatve iz zaščitnih odredb sploh izločijo, tudi za druge sloje, za katere velja § 1486 o. d. z. n. pr. honorarne terjatve zdravnikov. Terjatve dnevnega prometa so sedaj preolrazovane v dolgoročne, in sicer so plačljive, če dolžnik skupno ne dolguje več kakor 2000 Din, v 4 enakih letnih obrokih, od katerih prvi zapade 15. novembra 1935, ostali pa 15. novembra vsakega naslednjega leta po 6 odstotkov obrestovanja. Če pa presega skupni dolgovni znesek 2000 Din, tedaj plačujejo zaščiteni kmetje, to so tisti, ki se na zaščito sklicujejo in s spredpisanim potrdilom dokažejo, da so ob času zadolžitve bili kmetje, dolg v 12 letih na osnovi 3 in pol odstotnega obrestovanja, začeti s 15. novembrom 1934, tako da letna anuiteta za 100 Din dolga raste od 6 Din na 15 Din po lestvici. Obresti po 3 in pol odstotka od 23. novembra 1933 do 15. novembra 1934 plačajo posebej, pri čemer pa je paziti, da se v višino obresti vračunijo tudi vse postranske datjave in plačila in da splošne določbe o maksimiranju obresti za kmete, ki se na zaščito sklicujejo, ne veljajo.

Triletna zastaralna doba je seveda s tako ureditvijo prekinjena, ker, kar se ne da iztožiti, ne more zastarati (§ 1497. o. d. z.).

Tudi naše zakonodajstvo je uvaževalo dosedaj posledice gospodarske krize pri denarnih zavodih (odložitve plačil, sanacija, zmanjšanje režijskih stroškov, izvenstečajna likvidacija), dalje pri kreditnih zadrukah in njihovih zvezah, prineslo je olajšanje uslužbenih bremen za gospodarska podjetja, ni se pa oziralo na gospodarski položaj posameznega trgovca, dasi je notorno, da je bil po plačilnem zastoju kmetijskih dolžnikov prvi prizadet in je zadnji, ki bo občutil pričakovano izboljšanje gospodarskega položaja.

Da je trgovčeva solventnost po generalnem moratoriju kmetijskih dolgov težko trpela, je izven vsakega dvoma. Za terjatve, nastale pred 20. aprilom 1932, se prizadevost da statistično ugotoviti in bi se taka statistika preko trgovskih gremijev dala brez velikih težkoč izvesti. Bila bi važna pripomoček za presojo utemeljenosti zahtev, da se naj zakonodaja tudi na posameznega trgovca ozira, ki je v enaki meri zaščite potreben, kar je v zadnjem času bilo celo priznано od vladne strani (minister dr. Kojic v Novem Sadu).

Druga stran prizadetosti trgovcev, ki se pa s statistiko ne da zaseči, počiva na kreditnem polju. Kreditna sposobnost kmetiskega dolžnika se prvenstveno zrcali v sliki hipotekarnega kredita, kakor je razviden v bremenskem listu zemljiške knjige. Toda ravno v Dravski banovini dosega privatni, nezavarovani dolg skoro 50 odstot-

kov zadolžitve, in ker se kmetijski dolgovi uradoma ne ugotavljajo, nego zakon samo daje možnost zemljišknjiznega zavarovanja, je s tem presoja dejanske baze kreditnih pogojev kmetiskega dolžnika postala za trgovca težavna in zatemnjena. Ker je dejansko z generalno zaščito kmetiskemu dolžniku pot za najetje tudi produktivnega posojila zaprta, trpe s tem kreditni odnosi kmetiskega odjemalca. Trgovec za prodano blago po 20. aprilu 1932 nosi pri teh razmerah veliko večji nevarnostni riziko, ki se naravno razteza od prodajalca na drobno skozi vse vmesne veze do proizvajalca, kateri riziko končno mora priti do izraza v cenah, ne da bi s tem kmetiskemu proizvajalcu bilo kaj pomagano. Tako se zmanjšuje potrošitev, dasi je rešitev iskati nasprotno v ojačenju gospodarskega in denarnega prometa. Nevarnost insolventnosti je v trgovskem življenju vsekakor postala večja, katere okolnosti zakonodajstvo tem prej ne sme prezreti, ker tudi možnost izvenstečajnega prisilnega poravnanja predvsem gre na breme trgovcev-zalagateljev.

Kreditno olajšanje ter nekako izravnavo rizika v okviru samopomočnih ukrepov bi prinesla ustvaritev žirocentralnega zavoda za banovino, kateremu bi posamezni trgovci odstopali svoje trgovske terjatve. To predpostavlja, da trgovec vodi predpisane trgovske knjige, zahteva, ki je za kredit iskajočega trgovca skoraj samoposebi umevna. Eskonta knjižnih terjatev v kreditne svrhe se naš trgovski svet premalo poslužuje, dasi tiči v tej enostavni pravni meri velika možnost zdravega razvoja za kreditne odnose prepotrebne zavoda.

Vsekakor je treba daljnega napora trgovskih slojev, da se njih opravičene želje v okviru zaščitne zakonodaje za kmetiskega dolžnika uresničijo.

Dr. A. St.

Že v 24 urah

harva, plesira in kmetišna sušila obleke, klobuke itd. Skrobi in svetlolika srajce, ovratnike in manšete. Pero, suši, monga in lika domače perilo tovarna JOS. REICH Poljanski nasip 4-6. Selenburgova ul. 3. Telefon št. 22-72.

Dobave-licitacije

Direkcija pošte v Ljubljani sprejema ponudbe za dobavo ca 1000 kg tiskovnega papirja in 2000 pol gum. papirja. Pogoji v pisarni direkcije po ceni Din 10.—. S 5 Din kolkovane in zapečatene ponudbe je treba predložiti ekonomnemu odseku direkcije najkasneje do 26. januarja t. l.

Mestno poglavarstvo v Ljubljani razpisuje dobavo cca. 40.000 kg bencina in bencinske mešanice za potrebo mestnih uradov in podjetij v l. 1935. Ponudbe je vložiti pri mestnem gospodarskem uradu do 1. februarja.

Strojni oddelek Direkcije drž. železnice v Ljubljani sprejema do 4. februarja ponudbe o dobavi 1 elektromotorja, 1 samodelnega napuščja za napuščanje elektromotorja in 15 vztrajnostnih varnostnih vložkov za isti napuščjač ter o dobavi papirnatih trakov za brzino mere. (Pogoji so na vpogled pri istem oddelku.)

Komanda pomorskega arzenala Tivat sprejema do 3. februarja ponudbe o dobavi ščetk iz jeklene žice, medenastih profilov, raznih čopičev, tkanine za zastave, volnenih vrvice ter raznega tekstilnega blaga; do 4. februarja o dobavi ventilatorjev, elektrod, pločevine in lesa; do 5. februarja o dobavi gasilskih cevi, usnja; do 6. februarja o dobavi tehtnic z uteži. Šamotne opeke. do 7. februarja o dobavi žice, cevi, platna, naprave za magnet »Lucas« ter raznega elektr. materiala; do 8. februarja o dobavi igel za šivanje jader, vezanega lesa, žice, cevi, kablov, orodja, lepenke, papirja, čevlnikov in krede; do 10. februarja o dobavi salinometrov, listov za kovinske žage, raznega orodja, papirja za vžiganje motorjev in sesalnih cevi iz kavčuka. (Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani interesentom na vpogled.)

Dr. Pirčeva sladna kava

je prvovrsten domač izdelek, s katerim pripravite zdravo, izdatno, redilno in ceneno pijačo za Vas in Vaše otroke. Dr. Pirčeva sladna kava je prav prijetnega okusa in jo pijo odrasli kot otroci z užitkom.

Kako se zapravlja narodno premoženje

Orehov les je imel dobro ceno in zato se je pri nas izvažal v naravnost velikanski množini. Samo v zadnjih petih letih smo izvozili 2500 vagonov orehovih debel. Če bi še naprej tako izvažali, bi bili kmalu brez orehov in zato je bilo nujno potrebno, da se je prepovedala sečnja orehov in izvoz orehovega lesa. Predno pa je izvozna prepoved stopila v veljavo, so ljudje seveda hoteli, da bi mogli izvoziti čim več orehov v tujino. Tako je bilo pripravljenih okoli 500 vagonov orehovih debel za izvoz. Ko so bili ti vagoni pripravljeni, pa se je začela spekulacija tujih izvoznikov, ki so navadno izvažali orehov les. Ljudje so silno ponujali svoj les, da bi ga mogli izvoziti še predno bi izvozna prepoved stopila v veljavo. Čim bolj so ga ponujali, tem bolj pa je padala njegova cena in zato so tuji izvozniki z nakupom vedno bolj odlašali. Ljudje so začeli že prodajati les v brezcenje, a tuji spekulanti so še odlašali, ker so vedeli, da bo les še cenejši, ko bo njegov izvoz prepovedan. Sedaj se je to zgodilo in tuji izvozniki morejo kupiti les za vsako ceno. In so ga tudi začeli kupovati, ker so prepričani, da bo izvozna prepoved kmalu zopet razveljavljena. Tuji izvozniki najbrže upajo, da bodo s svojimi zvezami to tudi dosegli. Zato je nujno, da ostane izvozna prepoved še dolgo v veljavi, da bi se ponesrečila spekulacija tujih izvoznikov in da tudi oni ne bi mogli izvoziti nakupljenega lesa, to tem bolj, ker je na tujih trgih itak že preveč našega orehovega lesa. Obenem pa bi bilo seveda treba gledati tudi na to, da bi se omogočila našim lesnim producentom vsaj primeroma dobra prodaja za izvoz pripravljenega lesa.

Vedno in vedno se ponavlja stara pesem, da izgubljamo milijone in milijone narodnega premoženja, ker je naše gospodarstvo neorganizirano, ker je zlasti naša zunanja trgovina še čisto nedorasla svojim nalogam.

Pomen odredb finančnega ministra dr. Stojadinovića

V »Politiki« je objavil znani naš gospodarski strokovnjak dr. Ivan Belin članek o zadnjih ukrepih finančnega ministra dr. Stojadinovića ter zaključuje svoj članek z besedami:

»Nova uredba vlade (o vrnitvi revolving-kreditov in novem kritju dinarja) je postavila situacijo Narodne banke na realno podlago. Številke v njenih izkazih bodo odgovarjale dejanskim vrednostim in odpravljena bo vsaka fikcija, ki morejo biti nad vse nevarne in zlasti na gospodarskem polju.

Z znižanjem kritja na višino, ki odgovarja našim razmeram, bo prišla Narodna banka v položaj, da bo mogla v večji meri zadovoljiti kreditnim potrebam našega gospodarstva, kakor dosedaj, ko je bila okovana v okovih nekega kritja, ki ni odgovarjalo našim razmeram in ki je bilo vrhu tega še fiktivno.

Narodna banka bo mogla v bodoče poleg ohranjanja stabilnosti našega narodnega denarja kriti tudi kreditne potrebe našega gospodarstva. Dosedaj je morala, da je vsaj fiktivno zadostila visokim predpisom o kritju, voditi brezobzirno politiko deflacije, ki je naše gospodarstvo popolnoma paralizirala. Sedaj bo mogla Narodna banka že z ozirom na znižano obrestno mero postati regulator našega denarnega trga.

Monopolni dohodki padajo

V prvih osmih mesecih tekočega proračunskega leta so znašali vsi monopolni dohodki 1279,9 milijonov Din, dočim so znašali v istem času pred enim letom 1292,5 milijonov Din. Dohodki so se torej zmanjšali za 12,6 milijonov Din. Najbolj so padli dohodki od tobaka, in sicer od 949,8 na 929,0 milijonov. Dohodki so padli, ker so začeli ljudje kaditi cenejše cigarete. Zmanjšali so se tudi dohodki od vžigalic za 1,5, cigaretnega papirja za 3,5 in razni dohodki za 0,7 milijona Din. Povečali so se dohodki od soli za 8,4 in od petroleja za 5,4 milijonov Din.

Novi davčni in reklamacijski odbor

Na torkovi predsedstveni seji Zbornice za TOI so bili imenovani v davčni odbor za mesto Ljubljana tri gospodje: Anton Verbič, Stane Vidmar in Ivan Bahovec, kot njihovi namestniki pa Pavel Fabiani, Joško Lauter in Ivan Železnikar. Za obrtništvo

pa so bili imenovani v davčni odbor Ivan Ogrin, Josip Rebek in Miroslav Urbas.

Za člane reklamacijskega odbora pa so bili imenovani gg.: Albin Smrkolj, Josip Windischer, Anton Rojina, Miro Peterlin (iz Kranja) ter iz bivše Štajerske Jakob Zadravec, Miloš Oset, inž. Šlajmer in Po vodnik.

Brezposelnost v Angliji

Po zadnji statistiki je padlo število brezposelnih v Angliji na 2.085.815 in je bila najnižja številka vendar v septembru (2.081.987), a skupni padec v letu 1934 cenijo na 138.264.

Med sedanjimi brezposelnimi je 1.717.507 popolnoma brezposelnih, po spolu pa je 1.686.507 mož, 56.227 fantov, 299.122 žena in 43.839 deklet.

Zunanja trgovina

Izvoz krme

Lani je bilo v Nemčiji in Švici malo krme in morata zato Nemčija in Švica krmo uvažati. Da podpre svoje kmetovalce, je zato Nemčija prevoznino za krmo znatno znižala. Že s 1. oktobrom je uvedla Nemčija izjemne tarife na vseh železnicah za seno in mrvo. Pozneje so bile te olajšave še razširjene in s 14. januarjem se priznavajo posebne olajšave tudi za žito in koruzo, ki se uvažata iz Jugoslavije za prehrano živine. Tudi Švica je znižala tarifo za seno, mrvo in slamo za krmo, ki se uvažava v Švico. Prevoznina je v Avstriji za krmo, ki se prevažava v Nemčijo in Švico, nizka.

Zboljšanje čsl. zunanje trgovine

Češkoslovaški izvoz se je v decembru znatno zboljšal in je narasel — vse številke v milijonih Kč — od 694 na 737 (v l. 1933 le 590). Tudi uvoz se je dvignil, a le neznatno, in sicer od 598 na 607. Bilanca je aktivna za 150 (l. 1933 le za 4) milijonov Kč.

V vsem letu 1934 je znašal izvoz 7,3 milijard Kč, v l. 1933 le 5,85. Uvoz pa je narasel od 5,8 na 6,4 milijarde Kč. Trgovinska bilanca Češkoslovaške je bila v l. 1934 aktivna za 890 milijonov Kč, v letu 1933. le za 21 milijonov.

*

Verjetno je, da bo tudi sovjetska Rusija pristopila k jugoslovansko-turškemu dogovoru o skupni prodaji opija.

Tudi Perzija bo pristopila k jugoslovansko-turški pogodbi o skupni prodaji opija.

Rumunija namerava uvesti monopol na kavo in sladkor, da s tem zboljša državne finance.

Čezurno delo v trgovinah in industrijskih delavnicah namerava češkoslovaška vlada onemogočiti s posebnim zakonom, ki ga bo parlamentu v kratkem predložil minister za delo.

Avstrija zahteva, da ji Italija še poviša preferencial za izvoz lesa.

Avstrija je znižala prevoznino za jugoslovanske rezance sladkorne repe, ki se v vagonih pošiljajo iz Jugoslavije v Nemčijo. Znižanje velja na progi Področica—Salzburg.

Na prvi seji korporacije za živino in ribe v Italiji je bilo sklenjeno, da se mora uvoz tuje živine porazdeliti na posamezna tržišča, da se prepreči vsaka konkurenca tuje živine domači.

Produkcija rjavega premoga se je v Češkoslovaški v letu 1934 povečala v primeri z ono v letu 1933 za 200.000 ton na 15,3 milijone ton, proizvodnja črnega premoga pa tudi za 200.000 ton na 10,8 milijonov ton.

Nemška avtomobilska industrija je prodala v l. 1934 233,4 tisoč avtomobilov, dočim jih je v letu 1933 prodala samo 151,6 tisoč.

Fiat bo izplačal tudi letos 5% dividendo. Vest, da bi porabil Fiat svoje rezerve za povišanje delniške glavnice, se demantira.

Predsednik Roosevelt je znižal uvozno carino na pivo za 50%.

Argentina je podaljšala zakon o minimalni ceni pšenice, koruze in lanenih semen.

Dobiček ameriških industrijskih podjetij se je v prvih 9 mesecih l. l. povečal za 70%, delavske mezde pa so se povečale v prvih 10 mesecih v primeri s predlanskimi za 25%. Dohodki kmetovalcev so znašali l. 1934. 5 milijard dolarjev in so bili za eno milijardo večji ko v letu 1933.

Veliko nazadovanje turističnega prometa v Franciji

Svetovna gospodarska kriza je silno škodovala mednarodnemu turističnemu prometu, da je ta nazadoval na vsej črti. Posebno je to občutila Francija. Leta 1927 je obiskalo Francijo 2.125.000 tujcev, ki so potrošili v Franciji okoli 12 milijard frankov. Leta 1933 je obiskalo Francijo le okoli 900.000 tujcev, ki so potrošili v Franciji le še tri milijarde frankov. Še slabše je bilo v turističnem pogledu za Francijo lansko leto. Število turistov se sicer ni zmanjšalo, toda tujci so še bolj varčevali in pustili v Franciji le še dve milijardi frankov.

Ustanovitev gospodarske sekcije pri Jugoslovansko-češkoslovaški ligi

Jugoslovansko-češkoslovaška Liga v Ljubljani je ustanovila pred kratkim Gospodarsko sekcijo, ki ima glavni namen pospeševati gospodarske stike med Jugoslavijo in Češkoslovaško, odstranjevati vse ovire, ki se pojavljajo n. pr. v plačilnem prometu ter na podlagi študija gospodarskih razmer na Češkoslovaškem pokazati, kaj bi se dalo uvesti pri nas po češkoslovaškem vzgledu.

Veletrgovina A. ŠARABON v Ljubljani

priporoča
špecerijsko blago

več vrst žganja, moko
ter deželne pridelke
— kakor tudi razno-
vrstno

rudninsko vodo

Lasna pražarna za kavo in
mlini za dišave z električnim
obratom

Telefon št. 26-66 Ceniki na razpologo!

Doma in po svetu

Nj. Vis. knez-namestnik Pavle je odredil, da se oba njegova sina Aleksander in Nikola vpišeta v Sokola, da s tem poudari svojo paklonjenost Sokolu.

Finančni minister je izdal odlok, da se smeta pobirati banovinska taksa in občinska taksa na motorna vozila za l. 1935. samo v višini ene četrtine za l. 1935. proračunane takse. Za ostanek takse bo izdano dovoljenje pobiranja pred 31. marcem 1935.

Dr. Mehmed Spaho, bivši minister je prišel v Beograd, kjer se je sestal z doktorjem Korošcem in drugimi politikami.

Dr. Ante Dulibić, predsednik okrožnega sodišča v p. in bivši poslanec dunajskega parlamenta in pozneje beograjskega, je umrl v Šibeniku v 68. letu starosti. Pokojnik je bil pristaš pučke stranke, odlični politik in cenjen kot govornik in poštenjak. Bodi mu ohranjen svetel spomin!

Spor zaradi »Celjskega doma« je poravnani in je naša država izplačala Nemcem pol milijona dinarjev za šolske potrebe.

Zadruga državnih nameščencev za nabavo življenskih potrebščin v Osijeku bo likvidirala, kakor poroča »Jugoslovanski Lloyd«.

Industrijski odsek zagrebške zbornice je sklenil, da izstopi iz Cetrle industrijskih korporacij v Beogradu, ker je hotela ta preveč centralizirati vse posle in postati vrhovni forum za vso industrijo v državi.

Upravno vodstvo tvornice »Tivara« je sklenilo z delavci sporazum, da se uvede na teden 32urni delovnik in tako prepreči odpust 400 delavcev.

Francoska vlada je pooblastila ministra za delo, da predloži parlamentu zakonski načrt, po katerem bo praktično onemogočeno vsako čezurno delo v trgovinskih in industrijskih obratih.

Po 19 mesecih so se končno vendarle ugodno zaključila pogajanja o prodaji vzhodno-kitajske železnice. Japonska bo

plačala Rusiji za železnico 120 milijonov jen, in sicer eno tretjino v gotovini, dve tretjini pa v blagu. V treh letih mora biti vsa kupnina plačana.

V Bruslju so bile velike demonstracije delavcev in državnih uradnikov zaradi znižanja plač.

Ker je število žolanih ljudi na Estonskem preveč naraslo, je estonska vlada odredila, da se letos nihče ne more na novo vpisati na univerzo v Dorpatu.

Nov političen atentat razburja sovjetsko Rusijo. Neznani napadaleci so ubili mladega in zelo agilnega komunističnega voditelja v mestu Kuzel.

Rusija je kupila na Češkoslovaškem nekaj sto parov damskih usnjenih čevljev. Kakor poroča »Prager Tagblatt«, je upanje na nova večja naročila, čeprav so se zastopniki več tvornic za čevlje vrnili iz Rusije brez naročil.

Abesinija je morala na splošen pritisk velesil umakniti svoj protest pri Društvu narodov in se bo abesinsko-italijanski spor rešil z direktnimi pogajanjmi med obema državama.

Prava pomorska bitka se je razvila med kitajsko policijo in morskimi roparji na izlivu reke Jangcekiang. Brodovje roparjev je štel 50 džunkel. Bitka je trajala ves dan. 50 razbojnikov je bilo ubitih, 20 pa ujetih, ki bodo vsi usmrčeni. O svojih izgubah policija ne govori.

Tolpa maskiranih razbojnikov je blizu Dortmundu v Nemčiji ustavila vlak, ustražovala z revolverji spremeno osebje ter oplenila poštni vagon. Zločincem še niso prišli na sled. Nemčija se v resnici kar po ameriansko razvija.

Tržna poročila

Žitni trg

Položaj na žitnem trgu je še nadalje čvrst, ker so dovozi zelo malenkostni. Pšenica je bila zaključena že po ceni 125—130. Čvrste so tudi cene za moko, ki je dosegla že 215 do 230 Din, a je tendenca še naprej krepka. Tudi koruza je čvrsta, a so ostale cene vendarle še neizpremenjene. Govori se o velikih nakupih koruze za Madjarsko, kjer bi jo potrebovali za krmo.

Mariborski svinjski sejem

Na svinjski sejem dne 18. januarja je bilo pripeljanih 66 svinj. Cene so bile te: Mladi prašiči, 7—9 tednov stari, komad 85 do 120 Din, 3—4 mesece 140 do 160, 5—7 mesecev 220 do 250, 8—10 mesecev 300 do 360, 1 leto 500 do 650 Din, 1 kg žive teže 4 do 5, mrtve teže 650 do 850 Din. Prodanih je bilo 39 svinj.

Radio-Ljubljana

Četrtek, dne 24. januarja: 12.15: Iz daljine Španije (plošče) — 12.50: Poročila — 13.00: Čas, Baletna godba na ploščah — 18.00: Vojni plini (ing. Baltič Franjo) — 18.20: Smuška ura ljubljanskega zimsko-sportnega podsaveza — 18.50: Srbohrvaščina (dr. Rupel) — 19.20: Čas, jedilni list, program za petek — 19.30: Nac. ura: Ustanovitev vojnega ministrstva v Srbiji leta 1811. (iz Beograda) — 20.00: Prenos iz Beograda — 22.00: Čas, poročila — 22.15: Radijski orkester.

Petek, dne 25. januarja: 11.00: Šolska ura: Naša soseda Bolgarija (dr. V. Bohinec) — 12.00: Koračnice velikih mojstrov na ploščah — 12.50: Poročila — 13.00: Čas, operne arije na ploščah — 18.00: Filozofski sprehodi: II. Duševni obraz naše dobe (dr. France Veber) — 18.20: Radijski orkester — 18.40: Literarna ura: Slavko Jan recitira Klopčičeve preproste pesmi — 19.00: Radijski orkester — 19.20: Čas, jedilni list, program za soboto — 19.30: Nac. ura: NO (iz Beograda) — 20.00: Prenos Bachovega koncerta iz Hubadove dvorane — 21.30: Čas, poročila — 21.50: Radijski orkester.

Sobota, dne 26. januarja: 12.15: Kino orglje (na ploščah) — 12.50: Poročila — 13.00: Čas, orkester ceter in mandolin na ploščah — 18.00: Radijski orkester — 18.15: Aktualnosti (Ljudevit Mrzel) — 18.30: Radijski orkester — 18.50: Francoščina (prof. Prezelj) — 19.20: Čas, jedilni list, program za nedeljo — 19.30: Nac. ura: Sveti Sava, otvoritveni govor ima patriarh Varnava (prof. St. Stanojević) iz Beograda — 20.00: Zunanji politični pregled (dr. Jug) — 20.20: Oddelček »Sloge« izvaja lahko glasbo — 21.20: Fantje na vasi — 21.50: Čas, poročila — 22.10: Radijski orkester.